

AJANKOHTAISTA

Kuulumisia Turun Gerontologia 2017 -kongressista

Gerontologia 2017 -kongressi, gerontologian päivät, järjestettiin yhdeksännen kerran Turussa 7.-9.6.2017. Kongressin järjestäjinä toimivat Kasvun ja Vanhenemisen tutkijat ry, Societas Gerontologica Fennica ry, Suomen Geriatri ry, Suomen Muistiasiantuntijat ry, Suomen Psykogeriatrinen yhdistys ja Turun yliopiston hoitotieteen laitos. Kongressin tavoitteena oli saattaa ikääntyneiden asioista kiinnostuneet alan ammattilaiset ja tutkijat esittämään kysymyksiä ja vastauksia ja vaihtamaan kuulumisia ikääntymiseen liittyvistä asioista. Päivillä esiteltiin viimeisintä kansallista tutkimusta, kehittämishankkeita ja uusia innovaatioita. Kongressin ohjelma oli monitieteinen ja se tarjosi tuoreita näkökulmia gerontologian ja geriatrian tutkimukseen ja käytäntöön, sekä ajatuksia ja ideoita kaikille kansalaisille, meille jotka elämme usean sukupolven yhteiskunnassa.

Kongressin yleisteema oli ”Vanhuus 100-vuotiaassa Suomessa”. Teemavalinnalla halusimme korostaa suoma-

laisen yhteiskunnan saavutuksia, jotka ovat koituneet ikääntymisen eduksi ja hyvinvoinnin lisääntymiseksi. Kongressin pääteemat kohdistuvat ajankohtaisiin kysymyksiin: Megatrendit hyvään vanhuuteen, Vanhuuteen varautuminen, Asuminen ja elinympäristöt vanhuudessa ja Muuttuva vanhuus.

Turun yliopiston rehtori Kalervo Väänänen pohdiskeli avajaisissa keskeisiä, ajankohtaisia teemoja: vanhuus, tulevaisuus ja sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio. Mitä tämä muutos merkitsee tutkijoille, kouluttajille ja eri alojen ammattilaisille? Lääketieteellisen tiedekunnan dekaani Pentti Huovinen toi esiin huolen ikääntyneiden ihmisten pelosta. Siitä, kuka pitää huolen, kun tulee terveys- ja muita pulmia. Tämän pelon poistamiseksi dekaani Huovinen pyysi kongressin osallistujia erityisesti työskentelemään, korostaen hyvää ammattitaitoa ja yhteistyön merkitystä.

Päivien aikana kuulumme sekä kansainvälisiä että kotimaisia huippuasiantuntijoita eri tieteen aloilta kahdeksassa keynote -puheenvuorossa. Professori Chris Gastmansin puheenvuoro nosti esiin eettiset kysymykset, arvokkuu-

den ikääntyessä ja hoitoetikan käsitteistöä. Hänen tutkimuksensa ovat kohdistuneet terveydenhuollon arvoperustaan, muistisairaiden hoidossa esiintyviin eettisiin kysymyksiin ja Suomessakin tällä hetkellä ajankohtaiseen aiheeseen, eutanasiaan. Belgiassa eutanasia on lainsäädännöllisesti ollut mahdollinen jo 15 vuotta. Professori Marja Jylhä osoitti puheenvuorossaan, että elämäkulussa ja sen eri vaiheissa on erilaisia ikääntymiseen liittyviä muutoksia, mutta kyse on kuitenkin yksilön elämään kuuluvista vaiheista. Ikääntyvän väestön määrän lisääntyminen on ollut tiedossa pitkään, mutta Jylhän esityksessä tuli esiin havainnollisesti ikääntyvien absoluuttisen ja suhteellisen määrän tarkastelujen merkitykselliset erot. Lisäksi hänen tutkimuksissaan on osoitettu, että jokainen vuosi lisää väestössä tuo lisää palvelutarvetta määrän kasvaessa.

Torstaina neuvotteleva virkamies Satu Karppanen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä kertoi päivityksen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen taustoista ja valmistelutyöstä sekä poliittisesta työskentelystä muutoksen toteuttamiseksi. Puheessa luotiin myös katsaus ns. van-

huspalvelulain toteutumiseen ja kotihoidon peittävyteen. Tässä todettiin, että määrä on pysynyt suhteellisesti samana, mutta tarpeiden lisääntyminen on ollut absoluuttisen määrän osalta kiihtyvää. Dosentti, erikoislääkäri Jan Sundell esitti tuloksia ikääntyvän lihasvoimaharjoittelun hyödyistä sekä hyväksi havaitun lihasvoimaharjoitteluhjelman ikääntyville. Vauhdikas esitys viestitti selkeästi, että lihasvoimaharjoittelun terveyshyödyt eivät ole yleisesti tiedossa. Ikääntyneen henkilön lihasvoimaharjoittelu on hyvä keino estää lihasmassan katoa ja toimintakyvyn alenemista.

Torstaina iltapäivällä professori Finbarr Martin puhui ikääntyvien henkilöiden hauraudesta, haavoittuvuudesta ja gerasteniasta. Hän osoitti, että kaikki ikääntyvät eivät suinkaan ole hauraita, mutta hauraus-raihnaisuuden tunnistaminen on oleellisen tärkeää. Tämän on todettu ennakoivan hoitotuloksia. Gerasteniasta tunnistaminen on keskeinen yksilön ja myös organisaation tulosten kannalta. Professori Hasse Karlsson luonnehti depression kansanterveydellisiä vaikutuksia ja suojaavia tekijöitä. Vaikka hänen tutkimuksensa tällä hetkellä kohdistuu elämänsäkaaren toiseen päähän, kuvasi hän puheessaan myös sitä, miten depressio myös ikääntyvän yksilön elimistössä toimii ja miksi depressiota tulisi tarkastella systeemisairau-

tena. Nykykäsityksen mukaan depression näet on riskitekijä monelle muulle sairaudelle.

Perjantaina professori Thomas Scharf kuvasi kongressivieraille sosiaalisen kanssakäymisen ja ympäristön merkitystä ikääntyväälle ihmiselle. Eristyneisyys ja yksinäisyys ovat yleistyneet ikääntyvän väestön keskuudessa. Hän peräänkuulutti politiikkaa ja tavoitteiden asettamista, sekä tahtoa tehdä työtä tavoitteiden suuntaisesti. Erityisesti tulee kehittää ympäristön erilaisia rakenteita siten, että ne mahdollistavat yksilöiden aktiivisuuden ja osallisuuden. Professori Teppo Kröger esitti puheenvuorossa pohjoismaisen vertailevan tutkimuksen tuloksia hoiva- ja hoitotyön tekijöiden olosuhteista. Suomalaisessa hoitotyössä toimivat olivat pohjineet työuran vaihtoa muita useammin ja myös hoitotyössä toimivien lukumäärät olivat tutkimusten mukaan muita Pohjoismaita alhaisemmat. Alan houkuttelevuuden edistämiseksi tarvitaan todella työtä, sillä tarpeita ikääntyväällä väestöllä tulee riittämään.

Perjantai-päivän paneeli keskustelutti sekä panelisteja että kongressivieraita. Moderaattorina toimi varmaan, luotettavaan tapansa tutkimusprofessori, ylilääkäri Harriet Finne-Soveri. Paneelin jäsenet olivat professori Kaisu Pitkälä, Turun piispa Kaarlo Kalliala, europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen ja osastonhoitaja

Mira Pajunen. Paneelin aihepiirinä oli kongressin teema, vanhuus 100-vuotiaassa Suomessa. Keskustelussa tarkasteltiin sitä, saako 100-vuotiaassa Suomessa olla vanha? Mitä on erilaisuus vanhuudessa 100-vuotiaassa Suomessa? Kuuluuko vanhan ihmisen ääni 100-vuotiaassa Suomessa?

Kongressiin osallistui noin 450 vierasta. Monialainen ohjelma oli rakennettu perinteen mukaan siten, että kiinnostavaa kuultavaa ja pohdittavaa löytyi kaikille: hoitotyön ammattilaisille, lääkäreille, ravitsemusterapeuteille, puheterapeuteille, psykologeille, fysioterapeuteille, toimintaterapeuteille, sosiaalityöntekijöille, liikuntatieteilijöille, apteekki- ja farmasian alan ammattilaisille, kulttuurityöntekijöille, päättäjille, johtajille, kehittäjille, kouluttajille, tutkijoille ja opiskelijoille. Ohjelmassa oli 28 sessiota, samanaikaisesti seitsemässä rinnakkaisessa salissa, ja neljässä eri ajankohdassa kolmen päivän aikana. Suullisia esityksiä oli 112. Esityksiä oli mm. muuttuvasta vanhuudesta, ikääntyneen toimintakyvystä, vanhuuden epidemiologiasta, taiteesta ja kulttuurista, yhteisöllisyydestä ja elinympäristöistä, palvelujärjestelmästä, ikääntyneiden palveluihin ja hoitoon kohdistuvista kansallisista kehittämishankkeista ja kärkihankkeista, digitaalisista palveluista, palliatiivisesta hoidosta, terveysalan koulutuksesta.

Posterinäyttely toteutettiin kolmen päivän aikana, ja esillä oli noin 50 tutkimus- ja kehittämishanketta. Parhaan posterin palkinto matkasi Tampereelle Jutta Pulkille ja työryhmälle. Kongressissa oli lisäksi yli 20 näytteille asettajaa. Iloinen puheensorina ja kiinnostuneet vieraat selvittelevät uusia tuotteita ja järjestöjen toimintaa näyttelyalueella. Gerontologian päivien päätöksessä kuultiin ”Runollist pohrintaa ikääntymisestä” Heli Laaksosen runojen ja jutustelun muodossa. Milla Saajanaho toivotti tervet-

leeksi seuraavaan kongressiin Jyväskylään 10.–12.6.2020 (alustava ajankohta).

Olemme iloisia, että saimme vieraaksemme eri alojen edustajia, ikääntyneiden asioista kiinnostuneita ihmisiä kongressivieraiksi. Haluamme kiittää kaikkia kongressivieraita, ohjelmaan osallistuneita puhujia ja puheenjohtajia, näyttelyyn osallistuneita yhteistyökumppaneita, näytteille asettajia, ja kaikkia järjestelyihin osallistuneita tahoja. Katso kongressin kuvagalleriaa Gerontologia 2017 -tahtuman sivulta.

<http://gerontologia2017.fi/gallery/gerontologia-2017-kuvagalleria/>. Sivut toimivat vielä jonkin aikaa kongressin päätyttyä.

Iloisiin tapaamisiin ja kesän toivotuksiin! Turku kiittää ja hiljenee!

Riitta Suhonen, professori
Turun yliopisto,
hoitotieteen laitos
Järjestelytoimikunnan
puheenjohtaja

Minna Stolt, yliopisto-opettaja
Turun yliopisto,
hoitotieteen laitos
Järjestelytoimikunnan sihteeri

